

Programma Jeugd

Ik woon op een eiland, een eiland
In de Waddenzee
Met m'n voortuin aan 't strand
Hoef ik nergens heen

Het is alle dagen fijn
Met m'n vrienden zo dichtbij
Op een eiland, een eiland
Ben je nooit alleen

Kinderen voor Kinderen – Op een eiland

December 2025

gemeente Vlieland

Inhoud

Inleiding **3**
Aanleiding 3
Brede pedagogische basis 3
Doelstelling 7
Voortgang en bijsturing 7
Het netwerk 7

Kaders **10**
Landelijk kader 10
Provinciale ontwikkelingen 10
Regionale ontwikkelingen 11
Lokaal beleid 11

Werkwijze **13**
Van analyse naar actie: thematisch werken aan een sterke pedagogische basis 13
Van observatie naar actie 13
Vier typen acties: houvast voor keuzes 13

Onderwijs **15**
Uitdagingen 15
Actiepunten 15

Vrije tijd **17**
Uitdagingen 17
Actiepunten 17

Gezondheid **19**
Uitdagingen 19
Actiepunten 19

Veiligheid **21**
Uitdagingen 21
Actiepunten 21

Financiën **23**
Uitdagingen 23
Actiepunten 23

Uitvoeringsprogramma **25**

Inleiding

Aanleiding

Kinderen op Vlieland groeien op in een prachtige omgeving: de zee en de natuur is altijd dichtbij, iedereen kent elkaar, er is ruimte om te spelen en op te groeien in kleine klassen waar maatwerk vanzelfsprekend is. Jongeren genieten hier van vrijheid, veiligheid en de nabijheid van een gemeenschap die om hen heen staat. Tegelijkertijd groeien kinderen en jongeren ook op in een wereld die sneller, drukker en complexer is dan twintig jaar geleden. Sociale media, prestatiedruk, veranderende gezinsvormen en maatschappelijke verwachtingen maken dat opgroeien vandaag de dag andere uitdagingen met zich meebrengen — ook op een plek die zo bijzonder en kleinschalig is als Vlieland. De kleinschaligheid, die vaak als een kracht van onze gemeenschap wordt gezien, kent ook een keerzijde: wie buiten de groep valt, heeft weinig alternatieven om zich bij aan te sluiten.

Het aantal jongeren op Vlieland in de leeftijd van 0 tot 20 jaar is de afgelopen twintig jaar afgenomen van 261 naar 141. Om ervoor te zorgen dat álle jongeren op het eiland veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien, is het nodig dat het netwerk van dienstverlening rond deze groep goed in beeld is. Zodat ook goed in beeld is waar iets meer of juist minder op ingezet kan worden en de juiste keuzes kunnen worden gemaakt qua inzet van financiën en tijd.

De gemeente Vlieland onderzoekt momenteel hoe het sociaal domein toekomstbestendig kan worden ingericht. Dit onderzoek richt zich op de vraag hoe we zorg, ondersteuning en welzijn meer op het eiland zelf kunnen organiseren, met minder afhankelijkheid van externe inkoop en meer samenwerking tussen professionals. We willen daarmee de mogelijkheden vergroten om proactief in te spelen op wat mensen nodig hebben.

Het Programma Jeugd vormt een eerste belangrijke bouwsteen binnen deze ontwikkeling. Het laat zien wat er nodig is om jeugd en gezinnen sterker te ondersteunen, met preventie en samenwerking als uitgangspunt. Eén van de cruciale onderdelen daarin is de inzet van een jongerenwerker, die bijdraagt aan verbinding, vroegsignalering en het versterken van de pedagogische basis op het eiland.

Brede pedagogische basis

Voor de meeste kinderen op het eiland geldt dat zij in prima omstandigheden kunnen opgroeien. Maar voor sommige kinderen is er soms iets meer nodig. Volgens de kinderombudsman Margrite Kalverboer geven veel kinderen in Fryslân hun leven een dikke onvoldoende, meer dan in de rest van het land. *“Naast de gelukkigste kinderen van Nederland lijken er in Friesland ook de ongelukkigste kinderen te wonen’’*. Kalverboer reisde door Fryslân om een beeld te krijgen van wat er speelt bij kinderen en of zij zich gelukkig voelen. Zij bracht een bezoek aan onder andere Vlieland, waarbij de kinderen aangaven dat volwassenen lang niet altijd het goede voorbeeld geven. “*Vlieland is zo klein dat als je op Vlieland gepest wordt, je nergens heen kunt. Er is maar één school en ook zijn er minder onderwijsmogelijkheden dan bijvoorbeeld op Terschelling. Kinderen geven aan dat het leven soms ook saai is. Er zijn te weinig voorzieningen en jongeren missen een goede bioscoop of een zwembad met twee glijbanen. Het advies luidt dan ook: praat met kinderen*.”

Voor alle kinderen is het van belang dat er een brede pedagogische basis is die zowel uitdaging als ondersteuning biedt. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) zegt het volgende over de pedagogische basis: *“De pedagogische basis bestaat uit alle contacten, sociale relaties en leefomgevingen die bijdragen aan het opgroeien, het opvoeden en de ontwikkeling van kinderen. Dat zijn bijvoorbeeld*

buren, vrienden, leerkrachten, medewerkers van de opvang en sportbegeleiders. Maar ook speeltuinen, sportvelden, hangplekken en groene ruimte in de buurt zijn van invloed. Hoe meer kinderen en ouders kunnen leren van die contacten, relaties en omgevingen, hoe groter hun pedagogische rijkdom.

De omgeving van kinderen is veel belangrijker dan we vaak denken. Daar leren ze het meest. We hebben in Nederland veel aandacht voor het kind als individu, maar kinderen moeten ook leren hoe ze hun plek vinden in het collectief, in de gemeenschap. Je moet bijvoorbeeld leren dat je in de klas soms moet wachten tot je de aandacht krijgt van de leerkracht, omdat je onderdeel bent van een grotere groep. Leren geven en nemen als lid van het collectief, dat is een essentieel onderdeel van opgroeien. En het is ook essentieel voor de opbouw van de toekomstige samenleving.

Door allerlei oorzaken is de pedagogische basis in Nederland veranderd. Gezinnen zijn bijvoorbeeld kleiner dan vroeger en kunnen minder een beroep doen op de steun van familie. Ouders beschikken over meer kennis over opvoeden, maar kunnen zich juist onzekerder voelen. En door de individualisering wordt opvoeden minder gezien als een verantwoordelijkheid van de gemeenschap."

Waar het motto 'Een leven lang op Vlieland' geleid heeft tot de realisatie van Boswijk, kan dit motto ook ingezet worden voor het opgroeien van de jeugd op Vlieland. Ondersteuning voor jeugd en gezinnen, van informeel tot formeel, is voor het eiland soms ingewikkelder om te organiseren. Dat dit zo is mag echter nooit betekenen dat hier minder kansen zijn voor onze jeugd. We moeten dus datgene organiseren wat nodig is en dat oppakken met een sterk netwerk waarin iedereen een passende rol kan pakken en waarin wordt gewerkt met een gezamenlijk programma.

Voorliggend Programma Jeugd voorziet hierin. Als gemeente hebben we op het gebied van jeugd zowel een wettelijke en formele rol als een ondersteunende. Vanuit de formele rol van de gemeente bekeken blijkt de noodzaak voor een samenhangend Programma Jeugd bovendien uit de volgende vier ontwikkelingen:

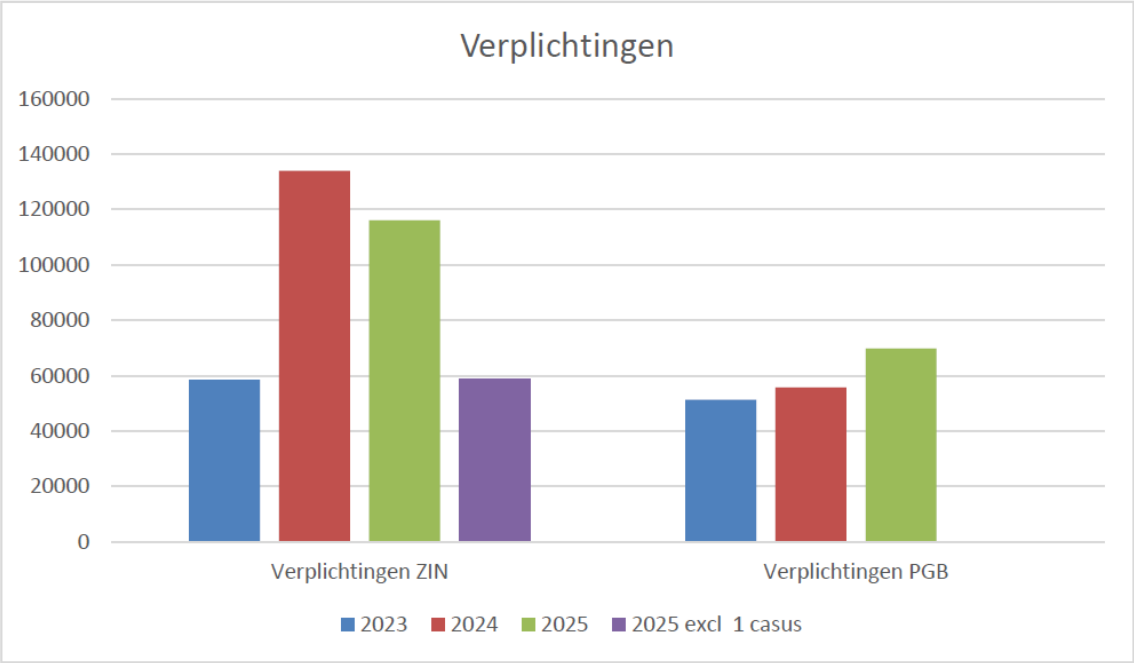
1. Toename van hulpgebruik en kosten onder de Jeugdwet
De afgelopen jaren ziet gemeente Vlieland, net als in de rest van Nederland, dat het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van jeugdhulp toeneemt. Dit sluit aan bij het landelijke beeld waarin steeds meer kinderen en jongeren ondersteuning nodig hebben bij hun ontwikkeling en welzijn. In verschillende onderzoeken worden hier allerhande redenen voor genoemd. Sommige hebben te maken met algemene maatschappelijke ontwikkelingen. Hierbij kun je denken aan een toename van complexe scheidingen, groei van het aantal eenoudergezinnen, toegenomen prestatiedruk door steeds hogere eisen die door de samenleving gesteld worden met daarbij een hoge geluksnorm en een geloof in de maakbaarheid van de samenleving. Daarbij komt een verslechtering van de psychische gezondheid van jongeren. Hoge verwachtingen van de jeugdzorg wordt ook als reden genoemd, terwijl tegelijkertijd de kennisontwikkeling en capaciteit in de jeugdzorg beperkt is en bestaande kennis te weinig gebruikt wordt.

Op Vlieland willen we dat kinderen en jongeren dezelfde kansen hebben om gezond en veilig op te groeien als elders in Nederland. Dat betekent dat er, ook hier, soms intensieve trajecten nodig zijn om jongeren en gezinnen de juiste ondersteuning te bieden. We merken dat deze trajecten vaak complex en kostbaar zijn, omdat het meestal gaat om specialistische hulp. Deze hulp is vaak niet op het eiland zelf aanwezig.

Ondanks de kleinschaligheid van het eiland zien we hier dezelfde beweging als in de rest van het land: een groei in de vraag naar jeugdhulp en een verschuiving naar zwaardere vormen van ondersteuning. Dat onderstreept hoe belangrijk het is om preventief te werken en in te zetten op een

brede basis, zodat jeugdigen zich hier net zo goed kunnen ontwikkelen als elders in Nederland en een vraag naar intensievere, individuele jeugdzorg waar mogelijk wordt voorkomen.

Kosten

Toelichting: bovenstaande tabel gaat t/m 15-5-2025. ZIN staat voor Zorg in Natura. Dat betekent dat de zorgaanbieder de zorg regelt. PGB staat voor Persoonsgebonden Budget. De cliënt krijgt dan een geldbedrag en regelt de zorg of begeleiding zelf.

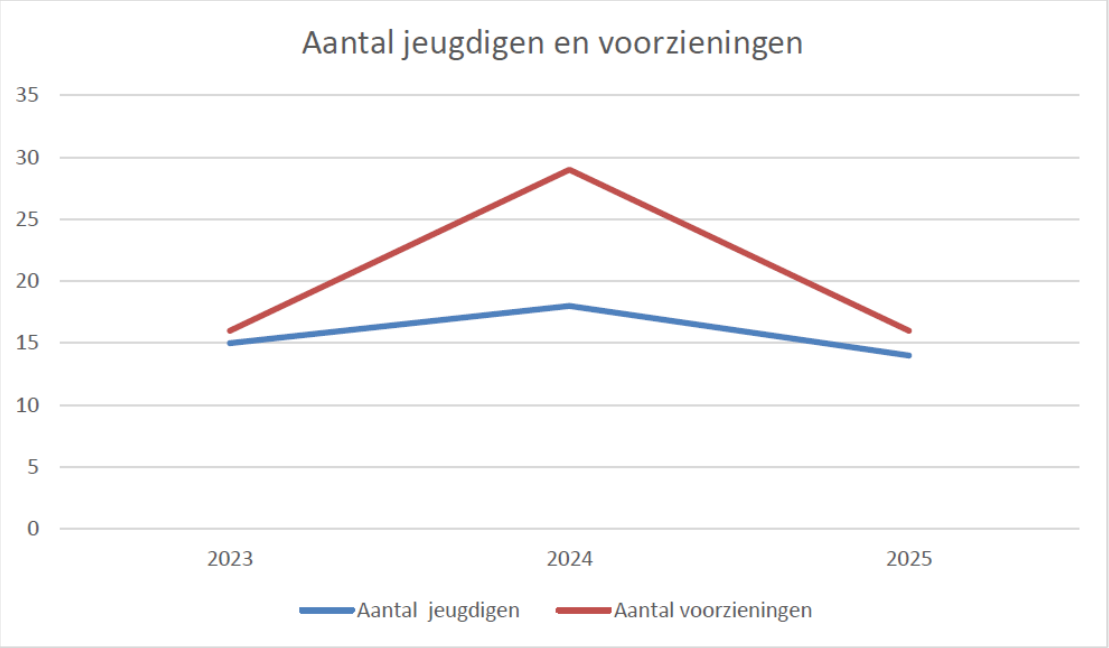
2. Versnippering in verwijzingen en besluitvorming

Opvallend is dat slechts een beperkt aantal jongeren door de gemeente wordt doorverwezen. In 2023 zijn 11 van de 15 jongeren doorverwezen via externe verwijzers (zoals huisarts, jeugdarts of Gecertificeerde Instelling), terwijl de gemeente zelf in diezelfde periode 4 jongeren heeft doorverwezen. Dit wijst op een beperkte zichtbaarheid of sturing vanuit het gemeentelijk netwerk. In 2024 werden er 8 jongeren door de gemeente doorverwezen vs. 10 jongeren door externen. In 2025 (t/m 15-5-2025) zijn er 14 jongeren doorverwezen waarvan 5 door de gemeente.

Het aantal voorzieningen is ook gestegen, wat inhoudt dat er meer producten per jeugdige zijn ingezet:

2023	16
2024	29
2025 (t/m 15-5-2025)	16

Aantallen jeugdigen en voorzieningen

3. Kwetsbaarheid van het netwerk
Het lage inwonersaantal op Vlieland maakt dat er relatief weinig uren beschikbaar zijn voor formele ondersteuning en zorg. Doordat deze uren vanuit verschillende opdrachten en beleidsterreinen komen zijn deze bovendien verdeeld over verschillende mensen die redelijk autonoom werken. Dit maakt het netwerk kwetsbaar. Het is van belang dit netwerk robuuster te maken door de samenwerking tussen onderwijs, zorg, sport, cultuur, ouders en gemeente te versterken en door de beschikbare tijd en middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten.

4. Nationale verschuiving naar preventie en gezondheid
Landelijk en provinciaal beleid (zoals het Integraal Zorgakkoord, IZA en het Gezond Actief leven Akkoord, GALA) benadrukt een fundamentele verschuiving van zorg naar gezondheid. In plaats van ingrijpen als het misgaat, moet er worden ingezet op:

- Een sterke pedagogische basis
- Vroegsignalering
- Gezonde leefstijl en sociale veiligheid

Wij geven hier al invulling aan met onze lokale projecten zoals het plan van aanpak Nuchter Vlieland, de ontwikkelingen bij het sportcentrum Flidunen en de samenwerking die wordt aangegaan voor het project School en Omgeving waarin school, sport en cultuur samenkomen. Ook het vergroenen van het schoolplein past in dit gedachtengoed. In de komende jaren worden deze lokale projecten verder uitgebouwd en bestendigd. Hiervoor bieden de budgetten vanuit het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord vanuit het Rijk waarschijnlijk mogelijkheden. Ook ons gebiedsteam kan meer verbinden met de sociale en pedagogische basis. Het team kent en werkt samen met formele en informele netwerken, denk aan vrijwilligers en de welzijnsorganisatie. Mogelijk kan met deze verbinding de inzet van specialistische jeugdhulp worden voorkomen.

Doelstelling

De constatering dat op Vlieland een deel van de jongeren zich ongelukkig voelt, in combinatie met de stijging van jeugdzorggebruik, hoge kosten per cliënt, versnipperde verwijzingen én landelijke verwachtingen, maken het noodzakelijk om als gemeente sterker de regie te pakken, zeker daar waar het de wettelijke taken van de gemeente betreft op het gebied van gezondheid en veiligheid. Daarom richten we ons in het Programma Jeugd op een positieve, veilige en kansrijke omgeving voor de Vlielandse jeugd om in op te groeien. Waarin iedereen zich naar eigen mogelijkheden kan ontwikkelen, waar passend, normaliserend en met maatwerk wordt gehandeld. Waar wordt ingezet op het voorkómen van problemen, en waar een zo toegankelijk mogelijk netwerk beschikbaar is wanneer er problemen ontstaan die opgelost moeten worden.

Het Programma Jeugd raakt aan meerdere beleidsterreinen waaronder het sociaal domein, gezondheid, welzijn, sport, onderwijs, veiligheid en handhaving. Met de keuze om een Programma Jeugd op te stellen wordt de actiegerichtheid en de noodzaak dat er iets moet gebeuren benadrukt. Zo zorgen we ervoor dat we de regie houden en versterken op de lopende activiteiten en dat we er op sturen dat deze passend zijn binnen de Vlielandse situatie.

Dit leidt tot de volgende doelstelling:

Op Vlieland is het voor alle jongeren mogelijk om gelukkig op te groeien en zich te ontplooien in een veilige en kansrijke omgeving.

Dit willen we bereiken door: een sterk netwerk en een brede pedagogische basis te creëren voor jeugd van -9 maanden tot 23 jaar, waarin onderwijs, vrije tijd, gezondheid (mentaal en fysiek) en veiligheid elkaar versterken.

Dit Programma Jeugd legt de basis voor een samenhangend en uitvoerbaar uitvoeringsprogramma op Vlieland – met focus op maatwerk, samenwerking en gericht op preventie.

Voortgang en bijsturing

De voortgang van het Programma Jeugd wordt continu gevolgd op basis van wat in de praktijk zichtbaar is. Zo kunnen we waar nodig tijdig bijsturen en blijven we leren van wat wel en niet werkt. De resultaten van de ingezette acties worden meegenomen in het jaarverslag bij de jaarrekening.

Het Programma Jeugd sluit aan bij de verdere ontwikkeling van het sociaal domein en levert input voor het onderzoek naar de toekomstige organisatie van zorg en ondersteuning op Vlieland, waarin ook de rol van de jongerenwerker een vaste plek krijgt.

Het netwerk

De herinrichting van het sociaal domein biedt de kans om bestaande samenwerkingen verder te versterken, te vernieuwen en/ of te verduurzamen. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheid om het huidige gebiedsteam om te vormen tot een eilandteam: een lokaal team van professionals dat zorg, ondersteuning en preventie zoveel mogelijk op Vlieland zelf organiseert. Het netwerk rond jeugd en gezinnen op Vlieland vormt hiervoor de basis. Door samen te werken met vaste partners binnen en buiten het eiland, ontstaat een stevig fundament waarin preventie, signalering en ondersteuning

elkaar versterken. Deze partners vormen samen met de gemeente de bouwstenen voor een nieuw en sterk sociaal domein.
Daarnaast werken wij binnen dit programma samen met een breed netwerk van partners, zowel op als buiten het eiland. Deze samenwerking is essentieel voor het versterken van de pedagogische basis en het realiseren van een samenhangend jeugdstelsel. De onderstaande tabel laat zien wie onze partners zijn, wat zij toevoegen aan het netwerk en wat de relatie is met de gemeente.

Partner	Wat zij bijdragen	Relatie met de gemeente
Kinderen en jongeren	Denken mee over thema's die hen raken, brengen hun ervaring en behoeften in en helpen beleid concreet te maken.	Partner in participatie en beleidsondersteuning
Ouders	Spelen een sleutelrol in opvoeding, signalering en samenwerking met professionals en school.	Belangrijke samenwerkingspartner; soms ondersteund via ouderbijeenkomsten of initiatieven
De Jutter / OVO Fryslân-Noord	Verzorgen het primair en voortgezet onderwijs op Vlieland; partner in het versterken van de leeromgeving en kansengelijkheid.	Structurele samenwerkingspartners; gemeente is samenwerkingspartner binnen LEA en School & Omgeving
Stichting Kinderopvang Friesland	Verzorgt de kinderopvang en BSO. Partner in het versterken van de leeromgeving en kansengelijkheid. Onder andere door uitvoering VVE. Zij hebben nauw contact met de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau.	Structurele samenwerkingspartner; gemeente is opdrachtgever in VVE aanbod.
Leerplichtambtenaar	Vervult wettelijke taak op het gebied van leerplicht. Er is nauw contact met de Jutter en het schoolmaatschappelijk werk.	Taak is belegd bij gemeente Harlingen.
GGD Fryslân	Voert jeugdgezondheidszorg uit, levert data via de gezondheidsmonitor en adviseert over preventie en leefstijl.	Structurele partner; voeren een opdracht uit via gemeentelijke contracten en partner in beleid
Huisarts	Speelt een rol in signalering, verwijzing en samenwerking binnen het sociaal domein.	Onafhankelijke professional en een structurele samenwerkingspartner; betrokken bij afstemmingsoverleggen en de kerngroep Nuchter Vlieland.

Partner	Wat zij bijdragen	Relatie met de gemeente
Politie	Draagt bij aan sociale en fysieke veiligheid, signaleert risico's bij jongeren en gezinnen.	Structurele samenwerkingspartner; samenwerking met de gemeente op verschillende beleidsterreinen.
Sport Fryslân	Ondersteunt via buurtsportcoaches en bevordert gezonde leefstijl en participatie.	Structurele samenwerkingspartner; gemeente is opdrachtgever.
Vrijwilligersorganisaties	Organiseren activiteiten, bieden informele steun en versterken het gemeenschapsgevoel.	Samenwerkingspartner; ontvangen soms subsidie of ondersteuning
Bibliotheek	Biedt educatieve en maatschappelijke programma's.	Structurele samenwerkingspartner; gemeente is opdrachtgever en subsidiegever
De Dienst Noardwest-Fryslân	Uitvoeringsorganisatie voor diverse gemeentelijke taken op sociaal domein.	Uitvoeringspartner; gemeente is opdrachtgever
Gebiedsteam Vlieland (afkomstig van Gebiedsteam Waadhoeke)	Biedt ondersteuning en begeleiding aan inwoners en gezinnen; vormt de lokale toegang tot zorg en ondersteuning.	Structurele samenwerkingspartner; binnen het sociaal domein, onder gemeentelijke regie
Intergemeentelijk Beleidsteam (IBT)	Samenwerkingsverband tussen de gemeenten Waadhoeke, Terschelling en Vlieland op beleidsniveau voor Jeugdwet, WMO en Participatiewet. Draagt bij aan beleidsafstemming, kennisdeling en uitvoering.	Beleidsmatige samenwerkingspartner; gemeente Vlieland is deelnemende partner.
Sociaal Werk De Kaai	Voert maatschappelijk werk 18+ uit, biedt ondersteuning bij individuele casuïstiek en begeleidingstrajecten.	Structurele samenwerkingspartner; binnen het sociaal domein onder gemeentelijke regie.

Kaders

Het Programma Jeugd raakt aan meerdere wettelijke kaders en provinciale, regionale en lokale ontwikkelingen. Hieronder volgt een opsomming van de kaders waar in ieder geval rekening mee wordt gehouden. Bij elk kader is het van belang om te bekijken hoe dit zich tot de Vlielandse situatie verhoudt.

Landelijk kader

Op Vlieland vertalen we de landelijke kaders naar een samenhangende aanpak die aansluit bij de schaal en leefwereld van onze jeugd en gezinnen. Wij geven hier concreet invulling aan met onder meer het Plan van Aanpak Middelengebruik gericht op jongeren, structurele overleggen met het onderwijs en de inzet van de GGD.

- Jeugdwet: Gemeenten zijn verantwoordelijk voor preventie, alle vormen van (specialistische) jeugdhulp en jeugdbescherming, de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering en voor advies en meldingen over huiselijk geweld en kindermishandeling. In het kader van de Hervormingsagenda Jeugd heeft de gemeente de opdracht om het gebiedsteam dichtbij gezinnen, in de wijk opererend en met de sociale basis te verbinden.
- Wet primair onderwijs en Wet voortgezet onderwijs: Naast de grondwettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende openbaar onderwijs hebben gemeenten wettelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting en over afspraken over het voorkomen van segregatie, het bevorderen van integratie en het bestrijden van onderwijsachterstanden.
- Wet kinderopvang: Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving op kinderopvang. In opdracht van de gemeente voert de GGD dit toezicht uit en adviseert de gemeente hierover.
- IZA (Integraal Zorgakkoord): Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden.
- AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord): Het AZWA moet, net als het IZA, helpen om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. De afspraken maken de beweging naar meer preventie en gezondheid sterker en duidelijker. Voor gemeenten zijn er verschillende basisfunctionaliteiten afgesproken: gezamenlijke activiteiten op het snijvlak van sociaal en medisch, zoals valpreventie.
- GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord): In het GALA-akkoord staat hoe in 2040 een gezonde generatie opgroeit in een gezonde leefomgeving met een sterk sociaal netwerk.
- Richtinggevend kader *Toegang, lokale teams en integrale dienstverlening*: De VNG heeft een kader opgesteld wat helder aangeeft waar gemeenten de komende tijd voor staan wat betreft de toegangsfunctie en lokale teams. Er komt hiermee veel op de toegang en lokale teams af, niet alles zal tegelijk kunnen. Daarnaast zijn er randvoorwaarden die nodig zijn om deze beweging te kunnen maken.

Provinciale ontwikkelingen

Ook provinciale ontwikkelingen vertalen wij naar onze lokale praktijk; als Vlieland, maar ook waddenbreed, zijn wij vertegenwoordigd in de overleggen binnen de coalities en ketenaanpakken, en geven we hier concreet invulling aan met bijvoorbeeld gezamenlijke afspraken rondom preventie, regionale afstemming over zorg voor jongeren en het versterken van de ketensamenwerking rond een gezonde start.

- FrIZA (Friese Integraal Zorgakkoord): In Fryslân wordt gewerkt aan vier grote opgaven om de gezondheid en het welzijn van inwoners te verbeteren. Eén van deze opgaven is dat iedereen in Fryslân dezelfde kansen heeft om gezond op te groeien en te leven. Binnen het FrIZA werken wij samen met alle 18 gemeenten en ketenpartners zoals onder andere de GGD, en proberen wij te anticiperen op de toekomstige zorgvraag. De gemeente Vlieland krijgt geld om een lokale

aanjager in te zetten en wij zetten dit budget onder andere in om het plan van aanpak Nuchter Vlieland te bekostigen.
- Friese Preventieaanpak: De Friese Preventieaanpak is dé grootste samenwerking op preventie in Fryslân en dé plek waar alles over preventie in Fryslân samenkomt. Via de FPA wordt er kennis uitgewisseld en gedeeld. Zij kunnen ons faciliteren in de verschillende ketenaanpakken zoals valpreventie en op het gebied van basisvaardigheden.

Regionale ontwikkelingen

Ook regionale ontwikkelingen geven richting aan ons beleid; zo nemen wij deel aan initiatieven in de regio en sluiten we aan bij onderzoeken vanuit de Regio Deal. Met de andere Waddeneilanden is regelmatige afstemming binnen het sociaal domein waarin elkaars kennis en ervaring wordt benut.

- Samenwerkingsverband de Waddeneilanden: Binnen de Regio Deal hebben verschillende projecten raakvlakken met het Programma Jeugd:
    - Het nieuwe leren: eilander leer- & ontwikkelplekken: Goed, passend en toekomstgericht onderwijs, dat is wat de eilanden hun kinderen en jongeren willen aanbieden. Daarbij willen we aansluiten bij andere kindvoorzieningen. Er liggen kansen op dit gebied door samen te werken in Leer- en Ontwikkelcentra.
    - Eiland-praktijkgeschoold: Het is moeilijk voor bedrijven op de eilanden om opgeleid personeel te werven. Nieuwe Mbo-opleidingen kunnen daar verandering in brengen. Op elk eiland wordt onderzocht hoe het onderwijs kan worden vernieuwd en uitgebreid. Het motto hierbij is ‘een leven lang leren’.
    - Maatschappelijke voorzieningen onder de loep: De behoeftes van de organisaties op het gebied van zorg, welzijn, sport en cultuur worden in beeld gebracht.
    - Multifunctionele gebouwen en verblijfsgebieden: Binnen het project willen we ervoor zorgen dat elk eiland één of meerdere multifunctionele gebouwen of verblijfsgebieden heeft waar sport, cultuur, kunst, educatie en welzijn samenkomen.
- Gezondheidsbeleid Friese Waddeneilanden 2022-2025: De Friese Waddeneilanden Vlieland, Ameland, Schiermonnikoog en Terschelling (kortweg VAST) werken op veel beleidsterreinen samen. Eén van die terreinen is het lokale gezondheidsbeleid. In de nota Lokaal gezondheidsbeleid wordt het ingezette beleid van de afgelopen jaren voortgezet. Dit beleid volgt de landelijke en provinciale ontwikkelingen. Daarnaast kiezen de VAST-gemeenten, net als in de afgelopen periode, voor de volgende ambities:
    - Bevorderen van een gezonde leefstijl en gezond gewicht
    - Gezond ouder worden
    - Preventie en matigen van middelengebruik.
- In aanvulling op deze drie aandachtspunten wordt de komende vier jaar ook aandacht gevestigd op de psychosociale gezondheid van onze inwoners. Voor gemeentelijk beleid zijn drie pijlers van preventie die bewezen bijdragen aan gezondheid voor alle jeugd:
    - Een stevig fundament voor alle kinderen en jongeren
    - Preventie op maat en vroegsignalering
    - Versterken van de eerste lijn

Lokaal beleid

Lokaal sluiten we aan bij actuele beleidsontwikkelingen en zetten we dit om in concrete acties, bijvoorbeeld via de inzet van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), het nieuwe beleidsstuk over schuldhulpverlening en de inzet van buurtsportcoaches om de activiteiten voor jongeren en gezinnen te versterken.

- Raadsbreed Akkoord: In het Raadsbreed akkoord gemeente Vlieland 2022-2026 staan zeven actiepunten die te maken hebben met aandacht voor de jeugd:
    - Investeer in de relatie met het nieuwe schoolbestuur (nr. 25)
    - Onderzoek de mogelijkheden tot verbreding van het onderwijsaanbod (MBO en/of HBO) (nr. 26)

- Treed in overleg met jongeren, buurtsportcoach en ondernemers om te komen tot een passend aanbod voor ontspanning voor de jeugd in de leeftijdscategorie van circa 14 tot 18 jaar (nr. 32)
- Werk aan het verder realiseren van de kanteling in het sociaal domein en adviseer ons over de noodzakelijke maatregelen en middelen die hiervoor nodig zijn (nr. 33)
- Onderzoek de mogelijkheden tot een bredere maatschappelijke en sociale ondersteuning van de jongeren (nr. 34)
- Doe onderzoek naar toekomstige sportbehoefte en de betaalbaarheid hiervan voor iedereen (nr. 37)
- Zet in op continuering van de inzet van de buurtsportcoach (nr. 38)

- Omgevingsvisie Vlieland: In de omgevingsvisie is een leefbaar eiland onderdeel van de hoofddoelstelling, waarbij de mogelijkheid van onderwijs van belang is. Daarnaast is één van de sociale vertrekpunten:
  - 6. We willen de jeugd betrekken bij keuzes die de toekomst van Vlieland bepalen.
    a) Vlieland moet een eiland blijven waar kinderen veilig en gezond op kunnen groeien en waar vanuit een mooie jeugd een levenslange binding met het eiland blijft bestaan.
    b) Bij grote vraagstukken voor de toekomst van Vlieland wordt de mening van de jeugd betrokken
- Sport- en beweeg beleid gemeente Vlieland 2022-2027: De beleidsnota beschrijft een integrale visie op sport en bewegen binnen de gemeente Vlieland. De visie is opgesplitst in vier thema's:
  - Een inclusieve en positieve sport- en beweegcultuur
  - Een gevarieerd en aantrekkelijk sport- en beweegaanbod
  - Professionals en duurzame infrastructuur
  - Activiteiten voor mensen met afstand tot sport ter bevordering van veilige en blijvende sportbeoefening
- Beleidskader Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE): Dit beleidsplan gaat over voorschoolse voorzieningen, peuteropvang, kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie. Met het beleidskader worden meerdere doelen nagestreefd:
  - Kansengelijkheid van kinderen te vergroten.
  - Onderwijsachterstanden bij kinderen in te lopen of te voorkomen zodat zij zonder of hooguit met een beperkte achterstand aan groep 3 kunnen beginnen.
  - Ouders van (VVE-)peuters en -kleuters te betrekken bij de uitvoering van (VVE)peuteronderwijs in zowel de voor- als vroegschoolse periode.
- Beleidskader bestaanszekerheid 2024-2028 Noardwest Fryslân: Het beleidskader bestaat uit drie onderdelen:
  - Het belang van werken aan bestaanszekerheid: Een schets van de huidige ontwikkelingen met betrekking tot bestaans(on)zekerheid, op basis van landelijke en lokale cijfers.
  - Visie op bestaanszekerheid: De basis van het beleid, verwoord in zes uitgangspunten.
  - Wat gaan we doen?: Welke instrumenten zetten we in om te voorkomen, versnellen, vereenvoudigen en versterken?

Werkwijze

Van analyse naar actie: thematisch werken aan een sterke pedagogische basis

In dit Programma Jeugd bouwen we aan een sterke pedagogische basis voor álle jeugdigen op Vlieland, van -9 maanden tot 23 jaar. Die basis is pas stevig als kinderen en jongeren zich kunnen ontwikkelen in een veilige en gezonde omgeving.

Om dat te bereiken, richten we ons op **vier centrale thema's**:

- Onderwijs
- Vrije tijd
- Gezondheid
- Veiligheid

Deze thema's sluiten aan bij de visie en missie en bij de leefwereld van jongeren én bij het netwerk van ouders, professionals, vrijwilligers en organisaties die met jeugd werken. De thema's zijn onderling verbonden – en juist die samenhang is essentieel op een klein eiland waar alles en iedereen dichtbij elkaar staat. De uitdaging is om deze thema's niet alleen te benoemen, maar ze ook écht integraal te benaderen: hoe zorgen we ervoor dat initiatieven elkaar versterken, dat informatie wordt gedeeld en dat we gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het geheel? Dat doen we door regelmatig overleg tussen partners in het jeugdnetwerk te organiseren, gezamenlijke doelen te formuleren en informatie-uitwisseling actief te stimuleren. We werken met korte lijnen, één aanspreekpunt per thema en duidelijke afspraken over wie waar verantwoordelijk voor is. Zo versterken losse initiatieven elkaar en ontstaat één samenhangende aanpak voor de jeugd op Vlieland. Waarbij het op te richten eilandteam en specifiek de jongerenwerker een cruciale rol vervullen.

Van observatie naar actie

Per thema hebben we de volgende stappen doorlopen:

- Wat is er nu al? Welke partijen zijn actief?
- Wat zijn de belangrijkste uitdagingen binnen dit thema?
- Wat is er nodig om de pedagogische basis te versterken?
- Welke concrete acties kunnen we daaraan koppelen?

De uitwerking per thema is gebaseerd op gesprekken met de jongeren en alle betrokken organisaties, het onderzoek van de kinderombudsman, werksessies zoals de democratie-dag, analyses van jeugdzorgcijfers en de (jeugd)gezondheidsmonitor van de GGD en landelijke en regionale beleidskaders. Zo ontstaat een realistisch en toekomstgericht handelingsperspectief. In de inleiding van elk thema beschrijven wij de belangrijkste inzichten die tijdens het participatieproces zijn opgehaald.

Vier typen acties: houvast voor keuzes

Elke actie in dit programma is ingedeeld in één van de vier categorieën, om richting te geven aan keuzes en investeringen:

✅ **Dit doen wij al** – bestaande en lopende activiteiten die we willen behouden

🔷 **Noodzakelijk** – noodzakelijke acties om onze doelen te bereiken

✳️ **Wenselijk** – waardevolle toevoegingen, mits middelen en capaciteit het toelaten

💡 **Ruimte voor initiatieven** – ideeën en kansen die inwoners of organisaties zelf kunnen oppakken, met ondersteuning van de gemeente waar nodig

Deze indeling biedt ruimte voor maatwerk én gezamenlijke sturing. De komende jaren wordt er regelmatig geëvalueerd en wordt bekeken of acties onder een andere categorie moeten vallen. Dit is afhankelijk van effect, draagvlak en (financiële) mogelijkheden.

De actiepunten hebben als doel om meer grip te krijgen op de uitdagingen die per thema benoemd zijn. Met het uitvoeren van de acties werken we aan het algemene doel om het op Vlieland voor alle jongeren mogelijk te maken om gelukkig op te groeien en zich te ontplooien in een veilige en kansrijke omgeving. In de evaluatie die regelmatig op het programma plaatsvindt, wordt bekeken in hoeverre er voortgang wordt behaald. De taak van de jongerenwerker speelt hierin een belangrijke rol, omdat de jongerenwerker zich op alle thema's richt en een integrale visie krijgt op het welzijn van de jeugd.

Onderwijs

Onderwijs vormt een essentiële pijler in het leven van ieder kind. Op Vlieland is het onderwijs kleinschalig, betrokken, overzichtelijk en wordt een grote mate van maatwerk toegepast. Kinderen groeien op in een veilige schoolomgeving waar leerkrachten hen kennen en waar de lijntjes met ouders kort zijn. Hierdoor is een doorlopende leerlijn door de letterlijk kleine afstanden gemakkelijker gewaarborgd. Deze nabijheid is een kracht, maar brengt ook grenzen en beperkingen met zich mee.

Zo zijn er beperkte opleidingsmogelijkheden op het eiland en is het onderwijsaanbod voor oudere jeugd minder divers. Op het VO is het mogelijk om VMBO-t af te ronden en kan VMBO basis/kader en HAVO en VWO tot aan de onderbouw worden gevolgd. Dit kan druk leggen op de overstap naar het voortgezet onderwijs of vervolgopleidingen aan de wal. Voor jongeren vraagt dat om zelfstandigheid op jonge leeftijd en voor ouders en professionals om goede voorbereiding en begeleiding. Ook het onderwijs zelf staat onder druk door beperkte schaalgrootte en de steeds grotere uitdagingen en verantwoordelijkheden op maatschappelijk gebied. Dit geeft echter ook mogelijkheden voor innovatie zoals afstandsonderwijs met digitale hulpmiddelen of onderwijs op meerdere locaties.

De uitdaging is om op Vlieland een onderwijsklimaat te behouden waarin ieder kind zich naar eigen vermogen kan ontwikkelen – met gelijke kansen, passende ondersteuning en toekomstperspectief. Het is hierbij een feit dat niet alle onderwijsmogelijkheden in de ideale vorm aangeboden kunnen worden op het eiland. De visie op het Primair Onderwijs (PO) luidt daarom passend ‘Van eilandkind tot wereldburger’, waarin de verbinding met zichzelf, de ander en de omgeving van belang is. Hier zet het PO zich al voor in door bijvoorbeeld schoolmaaltijden te organiseren en voedselvaardigheidslessen. Dat vraagt om samenwerking tussen scholen, kinderopvang, zorg, gemeente en ouders. Ook organisaties zoals de bibliotheek of Staatsbosbeheer dragen bij aan een educatief klimaat zodat het leren ook door kan gaan buiten schooltijd. Hierin is het belangrijk om ruimte te geven aan de stem van jongeren zelf, om te weten wat de jongeren van vandaag nodig hebben en wensen. Door te blijven onderzoeken welke ondersteuningsmogelijkheden er zijn en waar bij ouders en jongeren behoefte aan is, zetten we in op onderwijs dat blijft bijdragen aan een kansrijke toekomst voor álle jeugdigen.

Uitdagingen

- Beperkt onderwijsaanbod op het eiland
- Beschikbaarheid en bekendheid van ondersteuningsmogelijkheden

Actiepunten

☑ **Kwartaaloverleg tussen kinderopvang, PO en VO en gemeente:** Gemeente en onderwijspartners blijven in nauw contact met elkaar door tweejaarlijks een LEA (Lokale Educatieve Agenda) overleg te organiseren, elk kwartaal een uitvoeringsoverleg te plannen en jaarlijks een bestuurlijk overleg te houden. De gemeente blijft bovendien op de hoogte van regionale onderwijsontwikkelingen en trends rond bijvoorbeeld schoolverlaters door aangesloten te zijn bij het RMC overleg Fryslân Noord.

☑ **Versterken van VVE-beleid gericht op kansengelijkheid:** In 2023 is het VVE beleid opgesteld waardoor de Voor- en vroegschoolse educatie op Vlieland geborgd is. Alle peuters van 2/2,5 tot 4

jaar oud kunnen op Vlieland naar een voorschoolse voorziening met een VVE-aanbod. Ook is er intensief contact tussen de kinderopvang en het basisonderwijs om de warme overdracht te realiseren. Op ouderbetrokkenheid en kwaliteitszorg ligt binnen de uitvoering continu de aandacht.

✅ **De boot tussen Terschelling en Vlieland:** De bootverbinding tussen Terschelling en Vlieland is essentieel voor schoolkinderen, omdat daardoor toegang tot passend voortgezet onderwijs wordt verruimd. Er kan nog meer worden gehaald uit de mogelijkheden om gezamenlijke activiteiten op de eilanden te organiseren. De buurtsportcoaches vervullen hierbij een verbindende factor. De bootverbinding vergroot de kans op ontwikkeling, ontmoeting en samenwerking voor eilandjongeren.

🔷 **Onderzoeken ondersteuningsmogelijkheden van keuze in VO-onderwijs:** Vanuit school wordt vroegtijdig geanticipeerd en ondersteund bij de keuze voor vervolgonderwijs. Vanuit de gemeente worden de (financiële) ondersteuningsmogelijkheden duidelijk, toegankelijk en vindbaar gemaakt. Het is belangrijk dat hier ruimte blijft voor maatwerk.

🔷 **Verkenning samenwerking met andere eilanden en ondernemers voor onderwijsmogelijkheden:**
Uit een samenwerking tussen lokale ondernemers en het voortgezet onderwijs is het initiatief van de Vlieland Academy ontstaan om een MBO opleiding te starten in de gastvrijheidssector. Dit wordt ondersteund door een projectleider vanuit de Regiodeal De Waddeneilanden en wordt inhoudelijk ontwikkeld in nauwe samenwerking met Firda, partner in beroepsonderwijs. De projectleider vanuit de Regiodeal is ook betrokken bij de andere Waddeneilanden waar initiatieven lopen met MBO 2 en/of MBO 3 BBL-opleidingen in de gastvrijheidssector. Deze ontwikkelingen worden door de gemeente gestimuleerd om de onderwijsmogelijkheden te verbreden.

💡✨ **Stimuleren van initiatieven rondom gezonde voeding op school:** Er worden op dit moment voedselvaardigheidslessen gegeven op school. Ook zijn wij aan het kijken naar mogelijkheden om een wekelijkse warme lunch te financieren voor het komende schooljaar.

💡✨ **Bestaande en nieuwe initiatieven stimuleren en ondersteunen:** Bij initiatieven die bijdragen aan het versterken van het educatieve klimaat (denk bijvoorbeeld aan ITGWO en Cinekid) vervult de gemeente een ondersteunde en stimulerende rol. In goed overleg met de educatieve partners wordt er per initiatief gekeken naar de implementatie en borging.

Vrije tijd

Vrije tijd is meer dan pauze van school of verplichtingen: het is dé ruimte waarin kinderen en jongeren zichzelf ontwikkelen, hun talenten ontdekken, sociale contacten opdoen en simpelweg plezier maken. Op Vlieland zijn de mogelijkheden dichtbij: de natuur, het strand, sportclubs, culturele activiteiten en een betrokken gemeenschap vormen een goede bodem voor een actieve vrijetijdsbesteding.

Toch is het aanbod niet voor alle leeftijden vanzelfsprekend. Vooral jongeren tussen de 13 en 18 jaar ervaren een gebrek aan passende en aantrekkelijke activiteiten. Door de kleinschaligheid zijn zij sterk op elkaar aangewezen, en kan het ontbreken van alternatieven leiden tot verveling, afzondering of risicogedrag. Ook de aansluiting op cultuur of creatieve activiteiten is niet altijd even zichtbaar of bereikbaar.

Voor het aanbod van naschoolse activiteiten wordt onder andere inzet geleverd door de buurtsportcoaches. Ook de subsidie School & Omgeving geeft hieraan een impuls. De Jutter heeft van het Rijk een subsidie toegekend gekregen in het kader van kansengelijkheid. Deze subsidie is bedoeld om van augustus 2025 t/m juli 2028 naschoolse activiteiten te organiseren om socialisatie en persoonlijke groei te bevorderen.

We blijven inzetten op het versterken van het vrijetijdsaanbod als onderdeel van een gezonde, stimulerende leefomgeving voor de jeugd. Dit vraagt om samenwerking tussen gemeente, sport, cultuur en vooral: de jongeren zelf. Wat vinden zij leuk? Waar hebben zij behoefte aan? En hoe kunnen we hen actiever betrekken bij het opzetten van nieuwe initiatieven?

Uitdagingen

- Beperkt aanbod voor 13-18-jarigen
- Verlies van cultuur en sport als bindmiddel
- Behoefte aan meer inspraak en participatie van jongeren
- Weinig zicht op informele initiatieven

Actiepunten

✅ **Overleg met buurtsportcoaches en sportcentrum Flidunen:** De gemeente is opdrachtgever van Sport Fryslân en partner van sportcentrum Flidunen. We halen jaarlijks wensen en behoeftes op bij de verschillende doelgroepen en verwerken deze in de opdracht die wij als gemeente verlenen aan Sport Fryslân en sportcentrum Flidunen.

✅ **Aansluiten bij programma School & Omgeving met de looptijd van 2025 – 2028:** Als gemeente zijn wij onderdeel van de projectgroep School en omgeving. De school is de trekker en verantwoordelijk voor het project. Het project heeft een educatief karakter en de subsidie loopt drie jaar. Het is belangrijk dat alles wat wordt opgezet vanuit dit programma duurzaam geborgd wordt om te voorkomen dat de initiatieven na afloop van de subsidie weer wegvallen.

🔷 **Realisatie van een ruimte voor jongeren 13-18 jaar:** We realiseren een reguliere ontmoetingsplek voor jongeren van 13 tot 18 jaar met een passend activiteitenprogramma en adequate begeleiding en toezicht. Hierbij betrekken we de jongeren binnen het opzetten van een ontmoetingsplek om deze te realiseren.

◈ **Toegankelijke en inclusieve sportactiviteiten:** Binnen het jaarprogramma van de buurtsportcoaches, sportcentrum Flidunen en andere sportaanbieders wordt er een zo gevarieerd mogelijk programma bedacht. Ook de jongerenwerker kan hier een begeleidende rol in spelen.

◈ **Kinderen en jongeren permanent betrekken bij de lokale democratie:** Jaarlijks wordt tenminste één activiteit georganiseerd waarin de jongeren van groep 7,8 en klas 1 en 2 worden betrokken bij de lokale democratie. Voor de jongeren op de middelbare school en hoger, onderzoeken we de mogelijkheden voor een jongerenpanel.

💡 **Ouderinitiatieven voor jeugdactiviteiten ondersteunen:** We ondersteunen initiatieven van (groot)ouders wanneer daar behoefte aan is door bijvoorbeeld advies te geven over mogelijke subsidies of door het beschikbaar stellen van materialen of faciliteiten.

Gezondheid

Gezond opgroeien gaat verder dan niet ziek zijn. Het gaat om fysiek, mentaal en sociaal welbevinden: lekker in je vel zitten, mee kunnen doen, en een omgeving die gezonde keuzes makkelijk maakt. Op Vlieland liggen er veel kansen: de natuur is dichtbij, de gemeenschap is betrokken en de lijntjes met professionals zijn kort. Tegelijkertijd zijn er zorgen over leefstijl, mentale druk, middelengebruik en de zichtbaarheid van passende ondersteuning.

Uit landelijke en regionale akkoorden – zoals het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en het IZA (Integraal Zorg Akkoord) – blijkt dat investeren in gezondheid op jonge leeftijd een sleutelrol speelt in het terugdringen van zware zorg op latere leeftijd. Preventie, normalisering, en snelle, laagdrempelige hulp dichtbij huis worden daarom steeds belangrijker. Hiermee wordt beoogd om de vraag naar jeugdhulp te doen afnemen. Ook op Vlieland merken we dat het huidige zorggebruik onder jongeren toeneemt, terwijl de capaciteit beperkt is en er veel inzet nodig is voor herstelgerichte trajecten. Er wordt relatief snel opgeschaald naar formele trajecten omdat de mogelijkheden op het eiland niet altijd toereikend zijn en het inzicht in deze mogelijkheden soms ontbreekt.

We willen daarom een beweging maken van zorg naar gezondheid: van reageren op problemen, naar het versterken van veerkracht en het voorkomen van uitval. Niet door alles zelf te doen, maar door slimme samenwerking binnen het netwerk rondom de jeugd: school, zorg, sport, ouders en de jongeren zelf. Een gezonde jeugd begint bij een gezonde omgeving die kinderen en jongeren helpt om zichzelf te zijn en zich te ontwikkelen.

Een jongerenwerker vormt niet alleen een belangrijke schakel binnen het Programma Jeugd, maar is ook een onderdeel van de bredere beweging richting de herinrichting van het sociaal domein. In dat voorstel wordt onderzocht hoe functies als een jongerenwerker structureel kunnen worden ingebed in een samenhangend eilandteam dat dichtbij inwoners werkt en zorgt voor vroegsignalering, samenwerking en preventie.

Uitdagingen

- Preventie nog onvoldoende verankerd
- Versnippering in het netwerk en gebrek aan een heldere rolverdeling
- Beperkt zicht op mentale gezondheid jongeren
- Leefstijl en middelengebruik vragen aandacht
- Zorg is ver weg georganiseerd

Actiepunten

✅ **Uitvoeren plan van aanpak Nuchter Vlieland:** In juli 2025 is het plan van aanpak Nuchter Vlieland goedgekeurd. Samen met de kerngroep wordt dit plan uitgevoerd. Hierin ligt de focus op de jeugd als doelgroep.

✅ **Inkopen pakket GGD:** Elk jaar evalueren wij het aanbod van de GGD en kijken wij naar wat er nodig is op het eiland. Hiermee stemmen wij het pakket van de GGD af. Denk hierbij aan consultatiebureau, peuterplein, de inzet van de pedagoog en betrokkenheid bij Nuchter Vlieland.

◈ **Inzetten jongerenwerker:** Op Vlieland willen we de zorg en ondersteuning dichterbij organiseren, zodat we eerder kunnen helpen en meer grip houden op wat er speelt. Een jongerenwerker speelt daarin een belangrijke rol. Hij of zij is zichtbaar in het dorp, kent de jongeren en ziet snel wanneer iemand dreigt vast te lopen. Door het vertrouwen dat jongeren in hem/haar hebben, komt hulp op gang nog vóórdat problemen groot worden. Zo voorkomen we dat jongeren later in zwaardere jeugdzorg terechtkomen, wat vooral beter is voor hen, maar ook de kosten voor jeugdzorg verlaagt. Door vroegtijdig te signaleren en samen op te trekken, bouwen we aan een gezonde, gelukkige en betaalbare toekomst voor onze jeugd op het eiland. Om de effecten te meten of een jongerenwerker een goede toevoeging is voor het eiland wordt er een 0 meting gemaakt. Hier zal de gemeente kijken naar het aantal jongeren binnen de jeugdzorg en het voorliggend veld, wat de stip op de horizon is en wat het effect is van de jongerenwerker. Het gebruik van de Kinderrechtentoets is hiervoor een passend middel.

◈ **Informatievoorziening over de route die moet worden gelopen bij een (hulp)vraag voor zowel kinderen als ouders:** We voorkomen handelingsverlegenheid bij kinderen, jongeren, ouders en professionals door te zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt bij hulpvragen en een duidelijke route naar de benodigde ondersteuning.

◈ **Evaluatie dienstverleningsovereenkomst gebiedsteam Vlieland:** Op Vlieland kijken we op dit moment naar de herinrichting van het sociaal domein. We doen dit omdat we de zorg en ondersteuning dichterbij onze inwoners willen organiseren — met meer grip, meer samenhang, meer nabijheid en meer regie op wat er nodig is. Door de hulp zoveel mogelijk op het eiland zelf te organiseren, kunnen we eerder signaleren wanneer iemand ondersteuning nodig heeft. We kunnen letterlijk en figuurlijk sneller “bij mensen naar binnen”, waardoor problemen niet onnodig groter worden. Het doel is een Vlieland waar inwoners weten waar ze terecht kunnen, waar professionals elkaar kennen en samenwerken, en waar hulp laagdrempelig en dichtbij blijft. Zo bouwen we aan een stevig sociaal fundament, passend bij de schaal en de kracht van ons eiland. Voor de zorg van de jeugd betreft dit onder andere de functie van schoolmaatschappelijk werker en jongerenwerker.

◈ **Invoeren multidisciplinair overleg (MDO) voor professionals binnen het sociaal domein:** We versterken het netwerk door het invoeren van een multidisciplinair overleg (MDO) voor professionals binnen het sociaal domein. We faciliteren dit overleg door middel van de voorzittersrol bij de gemeente.

◈ **Uitwerken en implementeren van ketenaanpakken vanuit FrIZA met de jeugd als primaire doelgroep gericht op de preventieve aanpak (o.a. voeding, beweging, mentaal):** vanuit het FrIZA krijgt de gemeente middelen om de ketenaanpakken te implementeren. Zo zetten wij in op welzijn op recept. Ook mentale gezondheid is een onderwerp waar wij de komende periode aandacht voor hebben.

Veiligheid

Ieder kind en iedere jongere verdient het om veilig op te groeien – thuis, op school, online en op straat. Veiligheid is een basisvoorwaarde voor ontwikkeling. Zonder veiligheid geen vertrouwen, en zonder vertrouwen geen ruimte om te leren, spelen of relaties op te bouwen.

Op Vlieland voelen veel jongeren zich veilig: de gemeenschap is klein, mensen kennen elkaar en signalen worden vaak snel opgepikt. Tegelijkertijd kan die nabijheid ook kwetsbaar maken. Problemen blijven soms onder de radar, juist omdat iedereen elkaar kent. Ook kan het voor zowel kinderen als ouders lastig zijn om problemen aan de kaak te stellen, omdat de gemeenschap zo klein is. Het gevoel van schaamte kan hier ook een rol in spelen. Daarnaast zien we dat digitale veiligheid – denk aan pesten, groepsdruk of online risico's – steeds belangrijker wordt, maar nog niet vanzelfsprekend onderdeel is van gesprekken of ondersteuning. Op de Waddeneilanden hebben kinderen niet dezelfde kansen als aan de wal, aldus kinderombudsman Margrite Kalverboer. Zij schrijft dat kinderen zich onvrij kunnen voelen doordat Vlieland zo klein is. *"Om te ontsnappen aan het oog van de volwassenen of aan de pestkoppen zoeken de kinderen de natuur op. Als je eenmaal gepest wordt, kun je nergens heen."*

De uitdaging is om veiligheid op Vlieland breed te benaderen: van fysieke veiligheid in de leefomgeving tot psychische veiligheid, online weerbaarheid en toegang tot hulp bij zorg of geweld. Het is belangrijk om aandacht te hebben voor de identiteit van het kind, en de verscheidenheid die er tussen de jongeren bestaat. Daarbij is samenwerking tussen school, ouders, zorg, jongerenwerk, politie en jongeren zelf essentieel. Een veilige omgeving is niet vanzelfsprekend – het is iets waar we samen aan moeten blijven werken, iedere dag opnieuw.

Uitdagingen

- Digitale veiligheid is onvoldoende in beeld
- Voorkomen van pestgedrag en verminderen van de gevolgen van pestgedrag
- Onzekerheid over sociale veiligheid in kleine kring, zowel voor kinderen als voor ouders
- Kennis over de meldcode bij de betrokken zorgpartijen

Actiepunten

✅ **Afstemming tussen de zorgpartijen en politie:** Op Vlieland is het belangrijk dat politie en zorgpartijen goed met elkaar afstemmen. Vaak zijn het juist de politiemensen die als eersten signaleren dat iemand in de knel zit — bijvoorbeeld door verwaarlozing, huiselijk geweld of psychische problemen. Als zij hun zorgen snel kunnen delen met het sociaal team of de zorg, kan er vroegtijdig hulp worden geboden voordat de situatie escaleert. Andersom helpt het de politie als zorgpartijen inzicht geven in wat er achter de voordeur speelt, zodat er begrip en samenwerking ontstaat in plaats van herhaald ingrijpen. Door samen op te trekken, houden we Vlieland veilig, menselijk en voorkomen we dat problemen onnodig uitgroeien tot zorg- of veiligheidskwesties met hoge maatschappelijke kosten.

✅ **Aandacht op school voor pestgedrag:** Een positief pedagogisch klimaat wordt bij De Jutter gezien als de basis om goed te kunnen leren en zich te ontwikkelen. Pesten past daar niet in. Daarom heeft De Jutter een anti-pestcoördinator. Door de inzet van de anti-pestcoördinator en het gebruik

van de schoolbrede methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling (Kwink en PRIMA) wordt er gezorgd voor een veilige en respectvolle schoolomgeving.

◈ **Voorlichting over digitale veiligheid:** Landelijk wordt er steeds meer ingezet op voorlichting aan jongeren en ouders over de ontwikkelingen in de digitale wereld van jongeren. In de organisatie van een jaarlijkse voorlichting speelt de jongerenwerker een belangrijke rol.

◈ **Informatiepunt voor jongeren (sociaal veilig, vertrouwenspersonen):** Een informatiepunt voor jongeren op Vlieland is belangrijk omdat het jongeren helpt hun weg te vinden naar de juiste hulp en mogelijkheden. Jongeren weten vaak niet goed waar ze terechtkunnen met vragen over school, werk, geld, gezondheid of hun thuissituatie. Door één herkenbare plek te bieden – fysiek of online – krijgen zij laagdrempelig toegang tot betrouwbare informatie en ondersteuning. Zo hoeven ze niet van loket naar loket, maar vinden ze snel iemand die meedenkt of doorverwijst. Op Vlieland kan de jongerenwerker deze rol vervullen: een vertrouwd en bereikbaar aanspreekpunt voor alle jongeren. Het is belangrijk dat de jongerenwerker bewust is van de verschillende hulpvragen per kind.

◈ **In gesprek gaan met werkgevers waar jongeren werken:** Het is belangrijk om op Vlieland in gesprek te gaan met werkgevers waar jongeren werken, omdat zij een grote rol spelen in het dagelijks leven van onze jeugd. Veel jongeren werken hier in de horeca en komen daardoor al jong in aanraking met alcohol en de sociale druk die daarbij hoort. Werkgevers zien vaak als eerste wanneer een jongere over zijn grenzen gaat, te veel drinkt of signalen van stress of vermoeidheid vertoont. Door samen het gesprek te voeren, kunnen we werkgevers ondersteunen om hier goed mee om te gaan en te weten waar ze terechtkunnen bij zorgen. Dit zal een taak van de jongerenwerker worden.

◈ **Bijeenkomst voor ouders over signaleren en handelen:** Een bijeenkomst voor ouders over hoe om te gaan met jongeren is waardevol— zeker in een kleine gemeenschap als Vlieland, waar iedereen elkaar kent en jongeren hun eigen weg zoeken. Tijdens zo'n bijeenkomst krijgen ouders handvatten om met hun kind in gesprek te blijven, ook als het moeilijk wordt. Ze leren signalen van stress, druk of grensoverschrijdend gedrag beter herkennen en weten waar ze terechtkunnen voor advies of hulp. Daarnaast biedt het contact met andere ouders herkenning en steun: je staat er niet alleen voor.

◈ **Kennis over de meldcode bij de betrokken zorgpartijen vergroten:** De meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling bij de lokale professionals (medewerkers op scholen, kinderopvang, bij de politie en de gemeente) meer onder de aandacht brengen door middel van voorlichting en/of training.

💡 **Laagdrempelig contact tussen jongeren en politie faciliteren:** Door de jeugd is aangegeven dat zij het prettig vinden als ze beter bekend raken met de politie. Daarom is het idee geuit om, in navolging van andere gemeenten, een event als 'hunted' te organiseren waarin jongeren op positieve en ludieke wijze in contact komen met het werk van de politie. Het belang van laagdrempelig contact sluit aan bij de keuze vanuit de politie om op Vlieland te kiezen voor een wijkagent.

💡 **Specifieke aandacht voor de jeugd van Vlieland in het Integrale Veiligheidsplan (IVP):** In de verdere ontwikkeling van het Integrale Veiligheidsplan wordt in 2026 specifiek aandacht geschonken aan de doelgroep jeugd.

Financiën

Het Programma Jeugd valt onder meerdere beleidsterreinen, waaronder het sociaal domein, gezondheid, welzijn, sport, onderwijs, veiligheid en handhaving. Daarom is het van belang om beter inzichtelijk te krijgen vanuit welke terreinen geld wordt geïnvesteerd en of dit structurele of incidentele budgetten zijn. Door dit uit te werken creëren we richtlijnen voor als er in de toekomst scherpe keuzes gemaakt moeten worden, mocht er een verandering komen in de structurele en incidentele budgetten. Daarnaast is meer inzicht in de huidige subsidies en mogelijke subsidies (zowel landelijk als regionaal) van meerwaarde.

Een belangrijk onderdeel binnen dit programma is de rol voor een jongerenwerker voor 2 à 3 dagen per week. De inzet van een jongerenwerker is een noodzakelijke schakel binnen de beweging die we als gemeente willen maken: van zorg naar preventie en van externe inkoop naar lokale organisatie. De jongerenwerker zal bijdragen aan vroegsignalering, verbinding tussen jongeren en professionals, ouderbetrokkenheid en het versterken van het lokale netwerk rondom jeugd en gezinnen. Daarom vragen we voor 2026 budget aan voor de inzet van de jongerenwerker op basis van de acties die nu zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Een structurele aanvraag voor een jongerenwerker en een precieze invulling van de functie wordt opgenomen in het voorstel voor de herinrichting van de zorgstructuur op het eiland. Op die manier kunnen we de financiële en organisatorische keuzes in samenhang afwegen en borgen binnen de nieuwe structuur, waarin we onderzoeken hoe zorg en ondersteuning dichter bij de inwoners kunnen worden georganiseerd — mogelijk via een eigen eilandteam.

Uitdagingen

- Ontbreken specifieke inzet voor jeugdzorgpreventie
- Grip houden op jeugdzorgkosten
- Voldoende budget voor initiatieven

Actiepunten

☑ **Focus op structureel inzetten van budgetten**: Om continue inzet van het netwerk rondom de jeugd te waarborgen, ligt de focus op duurzame samenwerkingen. Zo loopt er een meerjarige overeenkomst met onder andere sportcentrum Flidunen, de buurtsportcoaches, de GGD en de bibliotheek. Hiervoor wordt zoveel mogelijk structureel budget ingezet, zodat de inzet verzekerd is.

◈ **Inzicht krijgen in huidige budgetten op het gebied van het sociaal domein, welzijn, sport, onderwijs, veiligheid en handhaving gericht op jeugd**: Door de spreiding van kosten voor de jeugd over meerdere beleidsterreinen is het van belang om beter inzichtelijk te krijgen vanuit welke terreinen geld wordt geïnvesteerd en of dit structurele of incidentele budgetten zijn. Daarnaast is meer inzicht in regelgeving vanuit het Rijk van belang, aangezien er binnen deze beleidsterreinen meerdere bekostigingsmaatregelen op korte termijn gaan veranderen.

◈ **Subsidies in kaart brengen van stichtingen en verenigingen die iets organiseren voor de jeugd:** Op landelijk en regionaal niveau zijn er subsidiemogelijkheden waar op dit moment waarschijnlijk niet volledig zicht op is. In afstemming met stichtingen en verenigingen is het de inzet waard om dit beter in beeld te krijgen en de kansen te benutten.

◈ **Kosten voor een jongerenwerker opnemen in onderzoek naar opzet zorgstructuur op Vlieland:** De inzet van de jongerenwerker hangt sterk samen met het onderzoek wat op dit moment plaatsvindt naar meer nabije en laagdrempelige zorg op Vlieland. De aanvraag voor budget voor het komende jaar zorgt voor mogelijkheden om wel alvast invulling te geven aan het uitvoeringsprogramma, waarin de jongerenwerker een belangrijke rol speelt.

Uitvoeringsprogramma

Thema	**Acties**	**Wanneer**			De gemeente is kartrekker bij alle actiepunten. Welke **partners** zijn er betrokken?
		2025/2026	2026/2027	2027/2028	
Onderwijs - Beperkt onderwijsaanbod op het eiland - Beschikbaarheid en bekendheid van ondersteuningsmogelijkheden	☑ Kwartaaloverleg tussen kinderopvang, PO en VO en gemeente	X	X	X	Kinderopvang, primair onderwijs, voortgezet onderwijs
	☑ Versterken van VVE-beleid gericht op kansengelijkheid	X	X	X	Kinderopvang, primair onderwijs, GGD
	☑ Boot tussen Terschelling en Vlieland.	X	X	X	Onderwijs Vlieland, gemeente Terschelling en Rederij Doeksen
	◈ Onderzoeken ondersteuningsmogelijkheden van keuze in VO-onderwijs	X			Voortgezet onderwijs, MBO scholen, jongeren, leerplichtambtenaar, ouders
	◈ Verkenning samenwerking met andere eilanden en ondernemers voor onderwijsmogelijkheden	X	X	X	MR voortgezet onderwijs, voortgezet onderwijs, Waddeneilanden, jongeren, ondernemers, MBO scholen
	Stimuleren van initiatieven rondom gezonde voeding op school	X			Coördinator gezonde school, ondernemers, primair onderwijs, voortgezet onderwijs, vrijwilligers, jongeren, GGD
	Bestaande en nieuwe initiatieven stimuleren en ondersteunen	X	X	X	Educatieve en culturele partners, jongeren en ouders

Thema	Acties	Wanneer			De gemeente is kartrekker bij alle actiepunten. Welke **partners** zijn er betrokken?
		2026	2027	2028	
Vrije Tijd - Beperkt aanbod voor 13-18-jarigen - Verlies van cultuur en sport als bindmiddel - Behoefte aan meer inspraak en participatie van jongeren - Weinig zicht op informele initiatieven	☑ Overleg met buurtsportcoaches en sportcentrum Flidunen	x	x	x	Buurtsportcoaches, sportcentrum Flidunen, buurtwelzijnswerker
	☑ Aansluiten bij programma School & Omgeving met de looptijd van 2025 - 2028	x	x	x	Primair onderwijs, voortgezet onderwijs, verenigingen en vrijetijdsorganisaties, jongeren, ouders
	◈ Realisatie van een ruimte voor jongeren 13-18 jaar	x			Ouders en jongeren
	◈ Toegankelijke en inclusieve sportactiviteiten	x	x	x	Buurtsportcoaches, jongeren, sportverenigingen en vrijetijdorganisaties.
	◈ Kinderen en jongeren permanent betrekken bij de lokale democratie	x	x	x	Gemeenteraad, jongeren, bibliotheek.
	💡 Ouderinitiatieven voor jeugdactiviteiten ondersteunen	x	x	x	Ouders, buurtsportcoaches, sportverenigingen en vrijetijdorganisaties en jongeren

Thema	**Acties**	**Wanneer**			De gemeente is kartrekker bij alle actiepunten. Welke **partners** zijn er betrokken?
		2026	2027	2028	
Gezondheid - Preventie nog onvoldoende verankerd - Versnippering in het netwerk en gebrek aan een heldere rolverdeling - Beperkt zicht op mentale gezondheid jongeren - Leefstijl en middelengebruik vragen aandacht - Zorg is ver weg georganiseerd	☑ Uitvoeren plan van aanpak Nuchter Vlieland.	X	X	X	Kerngroep Nuchter Vlieland en jongeren
	☑ Inkopen pakket GGD	X	X	X	GGD
	◈ Inzetten jongerenwerker	X	X		Intergemeentelijk beleidsteam, gebiedsteam, jongeren, team financiën en De Dienst
	◈ Informatievoorziening over de route die moet worden gelopen bij een (hulp)vraag voor zowel kinderen als ouders	X			Gebiedsteam, buurtwelzijnswerker, ouders en jongeren.
	◈ Evaluatie dienstverleningsovereenkomst gebiedsteam Vlieland	X			Gebiedsteam
	◈ Invoeren multidisciplinair overleg (MDO) voor professionals binnen het sociaal domein	X			Maatschappelijk werk, gebiedsteam, GGD, huisartsenpraktijk, buurtwelzijnswerker, kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs, politie, kwadrantgroep
	◈ Uitwerken van ketenaanpakken vanuit FrIZA met de jeugd als primaire doelgroep gericht op de preventieve aanpak (o.a. voeding, beweging, mentaal)	X			Professionals vanuit het MDO

Thema	Acties	Wanneer			De gemeente is kartrekker bij alle actiepunten. Welke **partners** zijn er betrokken?
		2026	2027	2028	
Veiligheid - Digitale veiligheid is onvoldoende in beeld - Voorkomen van pestgedrag en verminderen van de gevolgen van pestgedrag - Onzekerheid over sociale veiligheid in kleine kring, zowel voor kinderen als voor ouders - Kennis over de meldcode bij de betrokken zorgpartijen	☑ Afstemming met politie en schoolmaatschappelijk werk	x	x	x	Politie en schoolmaatschappelijk werk
	☑ Aandacht op school voor pestgedrag	x	x	x	De Jutter
	◈ Voorlichting over digitale veiligheid	x	x	x	Professional op het gebied van jongeren en veiligheid, jongerenwerker, jongeren, ouders
	◈ Informatiepunt voor jongeren (sociaal veilig, vertrouwenspersonen)	x	x	x	Schoolmaatschappelijk werk
	◈ In gesprek gaan met werkgevers waar jongeren werken	x	x	x	Horecaondernemers, jongeren en organisaties waar jongeren werken.
	◈ Bijeenkomst voor ouders over signaleren en handelen	x	x	x	Professional op het gebied van jongeren, ouders en jongeren
	◈ Kennis over de meldcode bij de betrokken zorgpartijen vergroten	x	x	x	(Intergemeentelijk) beleidsteam en gebiedsteam
	💡 Laagdrempelig contact tussen jongeren en politie faciliteren	x	x	x	Politie, jongeren en regisseur gezonde leefomgeving
	💡 Specifieke aandacht voor de jeugd van Vlieland in het Integrale Veiligheidsplan	x	x		Afdeling openbare orde en veiligheid, jongeren, handhaving en politie

Thema	Acties	Wanneer			De gemeente is kartrekker bij alle actiepunten. Welke **partners** zijn er betrokken?
		2026	2027	2028	
Algemeen - Ontbreken specifieke inzet voor jeugdzorgpreventie - Grip houden op jeugdzorgkosten - Voldoende budget voor initiatieven	☑ Focus op structureel inzetten van budgetten	x	x	x	(Intergemeentelijk) beleidsteam en team financiën
	◈ Inzicht krijgen in huidige budgetten op het gebied van het sociaal domein, welzijn, sport, onderwijs, veiligheid en handhaving gericht op jeugd.	x			(Intergemeentelijk) beleidsteam en team financiën en De Dienst
	◈ Kosten voor een jongerenwerker opnemen in onderzoek naar opzet zorgstructuur op Vlieland	x	x		(Intergemeentelijk) beleidsteam, team financiën, samenwerking Waddeneilanden
	◈ Subsidies in kaart brengen van stichtingen en verenigingen die iets organiseren voor de jeugd	x			(Intergemeentelijk) beleidsteam

Legenda

☑ **Dit doen wij al** – bestaande en lopende activiteiten die we willen behouden

◈ **Noodzakelijk** – noodzakelijke acties om onze doelen te bereiken

✵ **Wenselijk** – waardevolle toevoegingen, mits middelen en capaciteit het toelaten

💡 **Ruimte voor initiatieven** – ideeën en kansen die inwoners of organisaties zelf kunnen oppakken, met ondersteuning van de gemeente waar nodig

Colofon
December 2025
Gemeente Vlieland
www.vlieland.nl